

O PROGRAMU RADA OSUĐENIH LICA SA PSIMA U KAZNENO POPRAVNOM ZAVODU U SREMSKOJ MITROVICI

Primeri učešća životinja u tretmanu osuđenih lica, pogotovo u penitencijarnom sistemu u Srbiji, nisu do sada zabeleženi u značajnoj meri. Zato je program koji se trenutno sprovodi u Kazneno popravnom zavodu u Sremskoj Mitrovici jedinstven program resocijalizacije osuđenih lica i njihova priprema za (re)integraciju u društvo po odsluženju kazne zatvora. Inače, u novijoj praksi inostranih sistema za izvršenje krivičnih sankcija mogu se pratiti primeri uključivanja životinja u tretman koji su pozitivno uticali na razvoj empatije kod osuđenih lica, razvoj sposobnosti brige o drugima, "popunjavanje slobodnog vremena", ospozobljavanje za postpenalni period (sticanje znanja koja bi omogućila lakše zaposlenje po isteku kazne), kao i poboljšanje interakcije između osuđenih lia i opšte populacije.

Kazneno popravni zavod Sremska Mitrovica sporovođenjem ovog programa nastoji da omogući osuđenim licima lakše i adekvatnije uključivanje u društvenu zajednicu po isteku kazne što bi dugoročno uticalo na smanjenje stope recidivizma. Ovaj program jedinstven je i po osnovanom Prihvatištu za napuštene pse sa teritorije Sremske Mitrovice u okviru KPZ Sremska Mitrovica kao program zajedničkih npora zavoda i grada Sremske Mitrovice. Sa psima u ovom trenutku radi ukupno četrnaest osuđenika koji borave u poluotvorenom delu zavoda. Sedmorici je rad sa psima deo programa, dok je sedmorici on određen kao deo tretmana. Sam program sprovodi se manje od godinu dana, a planirano je da se njegovo sprovođenje produži i u budućnosti, kao i da se u njega uključi veći broj osuđenika, uključujući ne samo one iz poluotvorenog, već i osne iz zatvorenog dela zavoda.

U okviru svog rada sa napuštenim životinjama, osuđenici podučavaju pse osnovnim veštinama, kupaju ih, četkaju, hrane i šetaju kako bi ih pripremili za udomljavanje. Osim što proizvodi brojne pozitivne efekte na raspoloženje osuđenika koji rade sa psima, čineći ih da se osećaju bolje, razmišljaju pozitivnije i lakše podnose zatvorske deprivacije, ovaj program istovremeno doprinosi očuvanju dobrobiti napuštenih životinja i pomaže lokalnoj zajednici da se izbori sa problemom napuštenih pasa kroz njihovo zbrinjavanje u azilu i udomljavanje. U tom smislu, njime se istovremeno ostvaruje trostruki benefit - za osuđena lica, za napuštene životinje i za širu društvenu zajednicu.

Dr Ana Batrićević, naučni saradnik Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja od februara 2018. godine sprovodi terensko istraživanje u ovoj kazneno-popravnoj ustanovi, nastojeći da na osnovu podataka prikupljenih iz razgovora sa osuđenim licima koja rade sa psima, ali i putem dokumentarnih fotografija najzanimljivijih trenutaka iz njihovog svakodnevnog angažovanja, skrene pažnju naučne i šire javnosti na pozitivne strane ovog programa, kao i na opravdanost njegove šire primene u budućnosti.

Istraživanje uključuje: razgovore sa zaposlenima u Kazneno-popravnom zavodu u Sremskoj Mitrovici koji su zaduženi za sprovođenje programa, razgovor sa osuđenicima koji su uključeni u program i fotografisanje prostora u kojem su smeštene životinje i osuđenika koji rade sa životinjama.

Cilj istraživanja je: prikupljanje podataka o sadržini samog programa i načinu njegovog sprovođenja, o utiscima zaposlenih o samom programu, ali i impresijama osuđenika koji su uključeni u program o samom programu. Na osnovu prikupljenih podataka želi se

proceniti dosadašnji uticaj primene ovog programa na osuđena lica, ali i podstaći njegovo uvođenje u druge ustanove za izvršenje krivičnih sankcija u Srbiji.

Svi osuđenici koji su do sada intervjuisani izjavili su da ih interakcija sa psima ispunjava, da čini da se osećaju prijatnije, da uz njih lakše podnose izolaciju od spoljnog sveta i boravak u zavodu. Intervjuisani osuđenici su mahom izrazili želju da se i nakon izdržavanja kazne bave dresiranjem pasa i staranjem o njima, a naglasili su i da bi voleli ili da zadrže psa sa kojim su radili ili da udome nekog drugog psa iz azila. O dosadašnjim pozitivnim efektima sprovođenja ovog programa najslikovitije govore reči osuđenika.

"Osim od porodice, teško mi je palo razdvajanje i od pasa, naravno. Pošto pas pozitivno utiče na čoveka i hrani ga pozitivnom energijom, mnogo mi je to nedostajalo."

"Voleo bih da ponesem minimum deset pasa odavde. Mnogo mi je njih prirasio za srce. Samo se nadam da će i ovaj vaš naučni rad i šta god da doprinese da se čuje napolju za ovo i da ljudi počnu da udomljavaju ove pse bez vlasnika."

"Sa ulice dođu jako zapušteni, a kad prođu koroz naše tretmane stvarno budu prelepi. Nema nijedan da kažu: ružan. Čim ga okupamo iščešljamo, sredimo, malo ga naučimo da šeta i te osnovne stvari, on stvarno bude prelep pas."

"Pa, svrha programa je da... Šta znam, ne znam kako bih to definisao. Lepo se osećaš, lepo ti je sa njima. Zaboraviš, recimo... Pomogne ti da lakše sve ovo prebrodiš. Puno pomaže. Baš nam bude bolje. Vreme ide, leti, prolazi, radi se oko njih. Ima se posla, a posao je sam po sebi zanimljiv. Lep."

"Opuštaju me tu psi i sad malo drugačije gledam na latalice nego ranije kad sam bio napolju. Vidim koliko malo treba da uđete u priču sa njima. Ja sam pre mislio da su to divlji psi i tako, da ne može sa njima da se radi. Ali, vidim da može da se radi, da treba malo vremena, malo strpljenja i da može da se napravi kvalitetan pas ako se malo radi sa njim."

Planirano je da Institut za kriminološka i socioološka istraživanja prati sprovođenje ovog programa i u budućnosti, kao i da se rezultati istraživanja publikuju u okviru naučnih članaka u domaćim i inostranim časopisima, saopštenja na domaćim i međunarodnim naučnim skupovima, kao i u monografiji koja bi uključivala i fotografije zabeležene tom prilikom.